

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

ס.

עין משפט
נר מצוה

פ' א מ"י פ"ב מהל'
מ"א הלכה י' סמג
לאוין קמח טו"ש"ע י"ד ס'
קד' סעי' כג:
ב [מ"י] פ"ח מהל' טומאת
אולתין ה' [ו]:
ג מ"י שם ה' ב סמג
לאוין קמח טו"ש"ע י"ד
ס' קד' סעי' יח וס' קסב
סעיף ח:
פ' ד מ"י שם ה' ב סמג
שם טו"ש"ע י"ד ס'
קסב סעיף ח:
פ' ה מ"י שם ה' ד
טו"ש"ע שם סעיף י:
פ' ו מ"י שם טו"ש"ע שם
סעיף ט:
פ' ז מ"י שם ה' ב
טו"ש"ע שם סעיף א:
צ מ"י טו"ש"ע שם סעי' ב:

לפרש אלא ודאי אסר הכל כדפרישית והלכתא כוותיה והקשה
הר"ר משה מקו"י על זה הפסק דכל זה אינו אלא מכאן הפירוש
שפירש שאין הגישתא מגעת עד שולי החצית והקשה דלישנא דכולי
חמרא אגישתא (גרידא) לא משמע הכי דהא לא היה נעשה כי

אס להריק את החצית דרך שם בלא
נקיזה וגם ר"י פירש לקמן שהגישתא
היתה מגעת עד שולי החצית ומה
שהקשה ר"מ דכנמה דוכתי פסקין
כיוצא לגבי רביס היינו כשפסק (1)
בהדיא כוותיה * אבל הכא דלמא ברייתא
לא שמיע ליה לרב פפא ולמלא אי
שמיע ליה לרבנן פליגי עליה הוה
הדר ציה לכן נראה לו דאין הלכה
כרב פפא מטעם דקס ליה כיחידא
וגם ר"מ פסק כך ור"ת לפי מה
שפירש לעיל שהגישתא היתה מגעת
עד שולי החצית למה לא היה רב פפא
רוצה לאסור (2) ויחא ללישנא דכל
להדי בראא אסור אע"פ שקופו
לנאת גם שם לא היה רוצה לאסור
כי אם מה שעלה בחלל הקנה אבל
ללישנא דעד בראא אסור משום
שקופו לנאת למה לא היה אוסר שם
יש לומר דעד בראא קופו לנאת יומר
בכל דכשיסר עובד כוכבים ידו מעל
הנקב יא' היין מאליו אבל צבת גישתא
כיון ששם העובד כוכבים ידו מנעו
מלנאת אם לא ימנעו בקנה פעם
שניה וז"ל דצין רב פפא ורצה דלא
אסרי בהנאה השאר מטעם תערובת
סברי כרש"ג דלמר ימנע חוץ מדמי
יין נסך שבו והוא דקדח בתינת

והעלה דנאסר הכל מפני טפת יין המתערבת אחיה כרבנן כדפרי'
לעיל ומה שאסרנו מטעם שקופו לנאת דוקא כשהניח העובד כוכבים
ידו על נקב הצרוא או על הצת גישתא שמנע היין לנאת והוה כאלו
נגע בכולו כדפרישית אבל נגע בקילוח היצא או אם הישראל מושך
יין מן החצית לתוך כלי שיש בו יין נסך למ"ד נזק אינו חיבור
דק"ל הכי מותר כל מה שצחצח אף בשתייה דמנע הקילוח אינו כלום
לגבי מה שצפנים וכן מוכיחות ההלכות גבי המערה יין נסך לצור
וכן גבי נטל המשפך דלמ"ד נזק אינו חיבור הכל שרי וז"ל לרב פפא
ללישנא דלא אסר אלא להדי בראא שישתמו אותו הנקב ויעשו הצרוא
במקום אחר דכיון שהקילוח הראשון שילא דרך עובי הצרוא אסור
א"כ יאסר כל השאר שילא דרך שם מפני שנוגע בדיופני הנקב שיש

בהם כל שעה טופח להטפוח וראשון ראשון נאסר: **בצידיה** שהורה. פי' חוץ מן היין שצבועי הנקב ור"ת אמאי לא יעמא את המותר
י"ל דמשקה הצא מחמת טבול יוס נפסלים ואינם פוסלים תדע דהא תנן (טבול יוס פ"ב מ"ה ע"ה) שמן שלף ע"ג יין ונגע טבול יוס במקלחו
לא פסל אלא מקום מנגע ואפילו מנא דפוסל ה"ט מפני ששניהם חיבור זה לזה: **עובד** כוכבים אדנא וישראל אבובא. ריקנית ופחית
צידו חמרא אסור פי' הקונט' ואפילו בהנאה דה"ל יין שמוגו עובד כוכבים דכחו הוא האוסרנה ליה משום כך וכן ופני פירוש שפירש
לעיל גבי יין שמוגו דאין אסור בהנאה י"ל שיש להחמיר כחן יותר שיש לתלות שהריקו בכונת ניסוך ומיהו כחו של עובד כוכבים הוא
ובמאי דלצדאי גזור והנשאר בכלי מותר ודוקא כי שפך העובד כוכבים לצדו וכן בסמוך כי דלד לצדו אבל אם סייע לו ישראל הכל
מותר ואף בשתייה דכל היכא דכח עובד כוכבים אסור אם כח אחר מעורב בו מותר ומיהו לכתחלה אסור כדאמרין לקמן (דף עב): אמר
לבו רבא להנהי שפוכאי כי שפכיתו חמרא לא ליקרב עובד כוכבים ולקטעי בהדיא דלמא משתליתו ושדיתו ליה עליה: **ואי** מציד
צודרי אסיר. נראה לרי' ב"ר מאיר כאותו (3) לשון שפי' הקונט' אפי' כבוצא חסירא דכיון דמקרקש ליה בכונתו ה"ל כחו בכונתו ואסור
בשתייה ומדמי ליה לנוגע בקנה דמה לי נוגע בקנה או נוגע בשולי הכבוצא ואורי' כי יש בני אדם שמניחים עובד כוכבים לצדו להצגיה
העגלה שהחצית בתוכה או החצית כשהוא מקלח מוך הכבוצא כדי שיקלח יפה ואומרים מסייע שאין בו ממש הוא דבאלו הכי היה מקלח ולא
רצה לומר בזה לא אסור ולא הימר אכן יש להחמיר צבני אדם כשמניין הכבוצא שיש בה מעט יין לצד אחד שלא יטה אותו העובד כוכבים
ואפילו אם נער קטן מסייע דמסייע כי האי ודאי מסייע אין בו ממש כי ההוא דזה יכול וזה אינו יכול דפרק המנעני (שם דף גז):
זיקא בין מוציא בין חסירא שרי. דאין דרך ניסוך בכך ע"י קרקוש יין בכלי בשעה שנושאו והכי קי"ל דרב אשי הוא בתראה ואכבוצא
לא פליג ואסור ודוקא כשנושאה על ראשו או על כמיהו דאיכא למיחש דלמא נגע אבל צמוט או לישא הדלי דרך טבעתו מותר
ומכאן יש ללמוד שאם יש כאן גור של עור רך מלא יין אע"פ שהעובד כוכבים דוחק ומניע דפנותיו זה לזה דכשר כיון דאין דרך ניסוך בכך
ומכאן התייר ר"ת על בראא שהיתה רפוייה ועל סתימת המגופה שהיתה רפוייה ע"פ החצית וצא עובד כוכבים והדיק וגם צפיטס גדול
שלא היו השולים מהדוקים וצא יהודי ושם נעורת והיה תופשה נגד הנקב ומנע קתה היין לנאת ולא כל כך וצא הגגר עובד כוכבים
והעממדי בהדיק כנגד הסדק בסכין עד שקטם (4) הסדק כל זה המיר מעטם שהיה מדמה כל אלו המעשים לגדול של עור רך שאין דרך
ניסוך בכך וגם ר"י הורה לסמוך על היתר זה אם ירצו אע"פ שיש פתחון פה לבעל דין לחלוק וגם היה ר"י מציא ראיה מהיהא דלקמן
(דף עה): דעם הארץ שהושיט ידו לגת ונגע באשכולות דאשכולות טמאין והגת טהורה ואע"פ שהיין מהלך מטעם דמפסקי אשכולות אכן ר"ת
דחה אותה ראיה כי שם מדבר אחר דריכה והוצאת יין מן הגת ומהדוקות יחד האשכולות ועצירות כעין שעושין אותן כתפוח שלנו ולכן מפסק
היטב היטב: **הורה** עובדא בכח כחו ואסרה רב יעקב בנאה פקוד. וכן פסק רבינו חננאל דמעשה רב לכן טוב הדבר שסייע הישראל
עם העובד כוכבים לגלגל כשמפיל הקורה על הגת של ענבים וצעינן שיהיה גם הישראל לצדו יכול להשפילה או שאינם יכולין להשפילו
כל אחד לצדו אבל אם די צנח העובד כוכבים ואין די צנח הישראל שמא יש לאסור כמו (5) זה יכול וזה אינו יכול דהוי מסייע שאין בו
ממש אמנם כרש"ס פי' שאם גלגל העובד כוכבים לצדו ויש כאן הפסק מרובה יש לסמוך על איכא דלמרי שמתיר בכח כחו ובהני מעשרי דין
איכא ג' כחות מקל וגלגל וקורה ועוד כח רביעי כשמשימין דפים על הענבים ומיהו למאן דאסר לא מזניז חילוק בין ג' כחות לב':
מעשה

ואידך שרי. אף בשתייה דקסבר לדין לאו חיבור (6) ליאסר כל היין.
ולית הלכתא כוותיה דהא מוקי רב יימר מילתיה דרב פפא כמנאי
וקס ליה רב פפא כרבי יהודה דיחידא ויחד ורביס הלכה כרביס
דפליגי רבנן עליה ואמרי בין מזידה בין מפיה טמאה דכולן
חיבור: (7) **עד** צרוא. כל יין שלמעלה

לנקב אסור דכיון דכולו נמשך אחר
הנקב לנאת דרך שם הוה ליה חיבור
ואסור: **כסנאי**. איתמר הא דרב
פפא ולא דברי הכל היא: שוליה.
שהיא יושבת עליהן. שכל חציות
שבתלמוד כדים של חרס הן:
ניקב מפיה. הוולל וכל היין שלמעלה
נעשה כנסם לעילוי הוי חיבור ומשוליה
נמי הוולל וכל היין נמשך אחר הנקב
הוי חיבור אבל נקב מזידה טהורה
מכאן ומכאן כרב פפא. ורבנן לית
לבו דרב פפא הלכך לית הלכתא
כוותיה וכולו אסור בשתייה ומותר
בהנאה: **עובד כוכבים** אדנא.
(8) מערה היין מנא לכבוצא: וישראל
אבובא. ואותו צידו: **חמרא** אסור.
בהנאה דהיינו נמי יין שמוגו עובד
כוכבים וכחו הוא ואסרנה ליה משום
כך כך אמרין כו"ו: ואי קא מציד
אדורי. לכבוצא: **חמרא** אסור. (9) משום
לחמרא ובידו דמקרקש ליה
בכונתו כ"ל: (10) תוס'
ד"ה (בדף הקודם) אמר
ר"פ ס' היינו כשפסק
תלמוד' בהדיא:
(11) ב"ר אבהו ללישנא
דכל דלהדי בראא אסור
ואידך שרי אף על פי
מלד וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
שקופו: (12) ד"ה ואי
מלד וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ותמה שהר"ש כתב ג"כ
כאותו ואפי' בהנאה
אסור וכן כתב הטור בסיומן
ע"מ:

דאין קרקוש בכלי פתוח. ואע"ג דכי ליה א"א בלא קרקוש
מעט כיון דלא ניחא ליה בקרקושיה דלמא משתפך ה"ל כחו שלא
בכונתו ומותר אבל זיקא הוי קרקוש ודומה למשכשך והוי נסך: אין
דרך ניסוך בכך. אבל בכבוצא מליאה איכא למיחש לנגיעה כשהוא
נותן ידו על שפתו לא פליג רב אשי ואסור: **מעצרא** ויירא. גת
דאין דורכין אלא כובצין בקורה. ויירא מכבש כמו (שופטים ו) ויור
נא'ת הגוה יומין. טל מן הגוה מלא ספל מים: **כנחו**. היכא
דענבים שחטנים מכחו כגון שעולה על הנסרים שעל התפוח
ומכבדים: **כולי** ענמא לא פליגי דאסור: **כח** כחו. כגון שמגלגל
הגלגל שקורין ווי"ץ והיא מפלת הקורה ובלשון לעז אישפלג"ל:
דאיפקעה

בהם כל שעה טופח להטפוח וראשון ראשון נאסר: **בצידיה** שהורה. פי' חוץ מן היין שצבועי הנקב ור"ת אמאי לא יעמא את המותר
י"ל דמשקה הצא מחמת טבול יוס נפסלים ואינם פוסלים תדע דהא תנן (טבול יוס פ"ב מ"ה ע"ה) שמן שלף ע"ג יין ונגע טבול יוס במקלחו
לא פסל אלא מקום מנגע ואפילו מנא דפוסל ה"ט מפני ששניהם חיבור זה לזה: **עובד** כוכבים אדנא וישראל אבובא. ריקנית ופחית
צידו חמרא אסור פי' הקונט' ואפילו בהנאה דה"ל יין שמוגו עובד כוכבים דכחו הוא האוסרנה ליה משום כך וכן ופני פירוש שפירש
לעיל גבי יין שמוגו דאין אסור בהנאה י"ל שיש להחמיר כחן יותר שיש לתלות שהריקו בכונת ניסוך ומיהו כחו של עובד כוכבים הוא
ובמאי דלצדאי גזור והנשאר בכלי מותר ודוקא כי שפך העובד כוכבים לצדו וכן בסמוך כי דלד לצדו אבל אם סייע לו ישראל הכל
מותר ואף בשתייה דכל היכא דכח עובד כוכבים אסור אם כח אחר מעורב בו מותר ומיהו לכתחלה אסור כדאמרין לקמן (דף עב): אמר
לבו רבא להנהי שפוכאי כי שפכיתו חמרא לא ליקרב עובד כוכבים ולקטעי בהדיא דלמא משתליתו ושדיתו ליה עליה: **ואי** מציד
צודרי אסיר. נראה לרי' ב"ר מאיר כאותו (3) לשון שפי' הקונט' אפי' כבוצא חסירא דכיון דמקרקש ליה בכונתו ה"ל כחו בכונתו ואסור
בשתייה ומדמי ליה לנוגע בקנה דמה לי נוגע בקנה או נוגע בשולי הכבוצא ואורי' כי יש בני אדם שמניחים עובד כוכבים לצדו להצגיה
העגלה שהחצית בתוכה או החצית כשהוא מקלח מוך הכבוצא כדי שיקלח יפה ואומרים מסייע שאין בו ממש הוא דבאלו הכי היה מקלח ולא
רצה לומר בזה לא אסור ולא הימר אכן יש להחמיר צבני אדם כשמניין הכבוצא שיש בה מעט יין לצד אחד שלא יטה אותו העובד כוכבים
ואפילו אם נער קטן מסייע דמסייע כי האי ודאי מסייע אין בו ממש כי ההוא דזה יכול וזה אינו יכול דפרק המנעני (שם דף גז):
זיקא בין מוציא בין חסירא שרי. דאין דרך ניסוך בכך ע"י קרקוש יין בכלי בשעה שנושאו והכי קי"ל דרב אשי הוא בתראה ואכבוצא
לא פליג ואסור ודוקא כשנושאה על ראשו או על כמיהו דאיכא למיחש דלמא נגע אבל צמוט או לישא הדלי דרך טבעתו מותר
ומכאן יש ללמוד שאם יש כאן גור של עור רך מלא יין אע"פ שהעובד כוכבים דוחק ומניע דפנותיו זה לזה דכשר כיון דאין דרך ניסוך בכך
ומכאן התייר ר"ת על בראא שהיתה רפוייה ועל סתימת המגופה שהיתה רפוייה ע"פ החצית וצא עובד כוכבים והדיק וגם צפיטס גדול
שלא היו השולים מהדוקים וצא יהודי ושם נעורת והיה תופשה נגד הנקב ומנע קתה היין לנאת ולא כל כך וצא הגגר עובד כוכבים
והעממדי בהדיק כנגד הסדק בסכין עד שקטם (4) הסדק כל זה המיר מעטם שהיה מדמה כל אלו המעשים לגדול של עור רך שאין דרך
ניסוך בכך וגם ר"י הורה לסמוך על היתר זה אם ירצו אע"פ שיש פתחון פה לבעל דין לחלוק וגם היה ר"י מציא ראיה מהיהא דלקמן
(דף עה): דעם הארץ שהושיט ידו לגת ונגע באשכולות דאשכולות טמאין והגת טהורה ואע"פ שהיין מהלך מטעם דמפסקי אשכולות אכן ר"ת
דחה אותה ראיה כי שם מדבר אחר דריכה והוצאת יין מן הגת ומהדוקות יחד האשכולות ועצירות כעין שעושין אותן כתפוח שלנו ולכן מפסק
היטב היטב: **הורה** עובדא בכח כחו ואסרה רב יעקב בנאה פקוד. וכן פסק רבינו חננאל דמעשה רב לכן טוב הדבר שסייע הישראל
עם העובד כוכבים לגלגל כשמפיל הקורה על הגת של ענבים וצעינן שיהיה גם הישראל לצדו יכול להשפילה או שאינם יכולין להשפילו
כל אחד לצדו אבל אם די צנח העובד כוכבים ואין די צנח הישראל שמא יש לאסור כמו (5) זה יכול וזה אינו יכול דהוי מסייע שאין בו
ממש אמנם כרש"ס פי' שאם גלגל העובד כוכבים לצדו ויש כאן הפסק מרובה יש לסמוך על איכא דלמרי שמתיר בכח כחו ובהני מעשרי דין
איכא ג' כחות מקל וגלגל וקורה ועוד כח רביעי כשמשימין דפים על הענבים ומיהו למאן דאסר לא מזניז חילוק בין ג' כחות לב':
מעשה

(א) [טבול יוס פ"ב מ"י]
(ב) [נמשה איתאמן האדריס]
(ג) [מכאן וכו' וכו' וכו' וכו' וכו']
(ד) [הש"ס לשנות קתא] (א) [לעיל
ט"ז] (ב) [ז"ל גרידא] (ג) [ז"ל
הנקב. ר"מ] (ד) [שם ג"ז]

גליון הש"ס
תוס' ד"ה (בדף הקודם)
אמר רב פפא אבל הבא
דלמא ברייתא לא שמיע
ליה. כדל"ה בשם דף סא
ע"ה:

הגהות הב"ח
(א) גמ' אמר רב פפא
דעד: (ב) רש"י ד"ה
אמר רב פפא אבל הבא
דלמא ברייתא לא שמיע
ליה. כדל"ה בשם דף סא
ע"ה:
(ג) ד"ה דעד הבחא וכו'
חיבור ואסור ואידך שרי
אף בשתייה הס"ד:
(ד) ד"ה עובד כוכבים
אדנא עובד כוכבים
מערב: (ה) ד"ה חמרא
אסור וכבוצא מליאה
עסקין דלמא נגע לישנא
אחרתא אפי' חסירא נמי
משום דמקרקש ליה
בכונתו כ"ל: (ו) תוס'
ד"ה (בדף הקודם) אמר
ר"פ ס' היינו כשפסק
תלמוד' בהדיא:
(ז) ב"ר אבהו ללישנא
דכל דלהדי בראא אסור
ואידך שרי אף על פי
מלד וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
שקופו: (ח) ד"ה ואי
מלד וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ותמה שהר"ש כתב ג"כ
כאותו ואפי' בהנאה
אסור וכן כתב הטור בסיומן
ע"מ:

לעזי רש"י
ווי"ץ [וי"ץ]. בורג
המכבש.
אישפלג"ל [אישפילג"א].
בורג המכבש (בנרמניה).

מוסף רש"י
ויירא. לשון עור (ב"ב
סז).